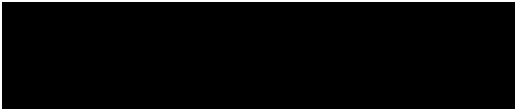

ROOFVOGELS EN UILEN ONDERZOEK

Noordwendigedijk 12, Kamperveen

COLOFON

RAPPORTAGE SOORTGERICHT ONDERZOEK

Opdrachtgever:

Contactpersoon:

Uitgevoerd door:

Kamer van Koophandel:

BTW nr:

IBAN

Tekst en samenstelling:

Controle en toetsing

Status:

Datum:

Kwaliteitszorg

Bureau Buitenwaard is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de projectlocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie over verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Bureau Buitenwaard accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Bureau Buitenwaard uitgevoerde onderzoek neemt.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

Geldigheid onderzoek

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of wetgeving, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van een project met meer dan 3 jaar verdient het aanbeveling de resultaten van dit nader onderzoek opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Vraagstelling.....	2
1.3	Leeswijzer.....	2
2	ONDERZOEKSGEBIED EN VOORNEMEN.....	3
2.1	Gebiedsbeschrijving	3
2.2	Voornemen	3
3	ONDERZOEKSMETHODE	4
3.1	Algemeen	4
3.2	Roofvogels en uilen	4
3.3	Volledigheid inventarisatie.....	5
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	6
4.1	Roofvogels en ransuil	6
4.2	Overige waarnemingen	7
5	TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING.....	8
5.1	Effectanalyse	8
5.2	Toetsing.....	8
6	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	10
6.1	Algemeen	10
6.2	Resultaten	10
6.3	Effecten en toetsing	10
6.4	Vervolg stappen	10
6.5	Voorzorgsmaatregelen	10
6.6	Aanbevelingen.....	11
7	GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	12
7.1	Literatuur.....	12
7.2	Online bronnen	12

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In opdracht van [REDACTED] heeft Bureau [REDACTED], een soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust en verblijfplaatsen en van roofvogels en uilen in plangebied Noordwendigedijk 12 te Kamperveen (provincie Gelderland).

De initiatiefnemer is voornemens de op het terrein een woning te bouwen. Tevens zullen enkele (dode en/of zieke) bomen gerooid worden.

In voorbereiding op deze ontwikkeling is een ecologische quickscan uitgevoerd (*Rapportage quickscan Wet natuurbescherming, Noordwendigedijk 12, Kamperveen*, [REDACTED], 12 december 2023, Econsultancy). Tijdens deze quickscan is geconstateerd dat bij de ingreep mogelijk negatieve effecten optreden voor buizerd, sperwer, boomvalk en ransuil. Deze soorten en hun verblijfplaats zijn jaarrond beschermd onder de Omgevingswet. Om bij uitvoering van het voornemen tijdig rekening te kunnen houden met eventueel aanwezige beschermde soorten en hun leefgebied is dit soortgericht onderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek is tevens gelet op de aanwezigheid van de torenvalk en vleermuisverblijfplaatsen in de bomen.

In onderhavige rapportage worden de bevindingen uit dit onderzoek beschreven.

1.2 Vraagstelling

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke beschermde soorten komen in het plangebied voor?
2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soorten?
3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Omgevingswet?
4. Wat kan worden gedaan om (mogelijke) schade aan beschermde soorten en hun verblijfplaats te voorkomen?
5. Is een flora en fauna vergunning in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk?

1.3 Leeswijzer

Onderhavige rapportage beschrijft de bevindingen van dit soortgericht onderzoek. Hoofdstuk 2 beschrijft het onderzoeksgebied en de voorgenomen ontwikkeling. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksmethode beschreven. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksresultaten beschreven. Hoofdstuk 5 bevat de effectanalyse en toetsing aan de Omgevingswet. Het laatste hoofdstuk (6) sluit af met de conclusie en aanbevelingen.

2 ONDERZOEKSGBIED EN VOORNEMEN

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied (fig. 2.1) kenmerkt zich als een braakliggend terrein met hoofdzakelijk aan de randen, essenbomen. Op het terrein zijn in voorliggende jaren enkele gebouwen gesaneerd. De begroeiing van het braakliggende terrein heeft een ruderaal karakter gedomineerd door ruigtekruiden zoals speerdistel en grote brandnetel. Aan de oostzijde grenst het terrein aan een watergang; de Binnenwetering.

Figuur 2.1 | Situering onderzoeksgebied (rode lijn) met omliggende context. De luchtfoto is enigzinds gedateerd; de binnen het onderzoeksgebied weergegeven bebouwing is niet meer aanwezig. (bron ondergrond: ArcGis.com)

2.2 Voornemen

De initiatiefnemer is voornemens in het plangebied een nieuwe woning te realiseren. Tevens zullen vier door essentakziekte aangetaste bomen worden gerooid (fig. 2.2).

Figuur 2.2 | Inrichtingsplan met contour toekomstige bebouwing (zwart/grijze lijnen) en te verwijderen bomen (rode kruizen) (bron: Buro Harro, 12 dec. 2023)

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 Algemeen

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd in 2024. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door ecologisch deskundigen¹ van Bureau Buitenwaard. Zij hebben aantoonbaar ervaring met het inventariseren van de onderzochte soorten. De onderzoeksinspanning is afgestemd op de aard en omvang van het plangebied.

Onderstaande wordt de onderzoeksmethode en -omstandigheden beschreven.

3.2 Roofvogels en uilen

Het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen (nesten) van roofvogels en uilen is in hoofdlijnen uitgevoerd op basis van de onderzoeksmethodiek uit het Kennisdocument Buizerd (*BIJ12, 2017*). Deze methodiek is aangevuld met veldbezoeken later in het seizoen ten behoeve van de boomvalk, een soort die tot in augustus tot broeden kan komen. En onderzoek na zonsondergang om de aanwezigheid en activiteit van ransuilen te kunnen onderzoeken. In hoofdlijnen resulteert dit in de volgende onderzoeksinspanning:

- 1e bezoek maart – april (*niet uitgevoerd ivm opdrachtverlening in juni*)
- 2e bezoek voor 15 mei (*er is 1 extra bezoek uitgevoerd in juni*)
- 3e bezoek juni
- 4e bezoek juli
- 5e bezoek in de eerste helft van augustus

De bezoeken zijn uitsluitend uitgevoerd tijdens droge omstandigheden met weinig wind (≤ 3 Bft) en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Tijdens de bezoeken zijn de potentieel geschikte nesten en directe omgeving van de boom, voor zover mogelijk, met een verrekijker/telescoop bekeken om eventuele bezetting, vers nestmateriaal, prooiresten en kalksporen waar te nemen. Daarnaast wordt gelet op broedindicerend gedrag van bovengenoemde vogelsoorten. nesten en directe omgeving van de boom, voor zover mogelijk, met een verrekijker/telescoop bekeken om eventuele bezetting, vers nestmateriaal, prooiresten en kalksporen waar te nemen. Daarnaast wordt gelet op broedindicerend gedrag van bovengenoemde vogelsoorten.

Het onderzoek is uitgevoerd door één persoon, op zicht (aanwezigheid nesten, vogels, transport nestmateriaal en voedsel) en geluid (roep en bedelende jongen), bij de onderzoeken is gebruik gemaakt van een verrekijker, telescoop en warmtebeeldcamera (Pulsar Telos XP50). Tijdens het tweede deel van de veldbezoek op 7 juni is informatie verzameld over vleermuizen. Hierbij is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D240x) om de aanwezigheid en gedragingen van vleermuizen te kunnen onderzoeken.

In onderstaande tabel (3.1) zijn de onderzoeksmomenten en -omstandigheden samengevat.

¹ Het ministerie van LNV verstaat onder een ter zake kundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis van de bij dit project betrokken ter zake kundigen is opgedaan op HBO-, dan wel universitair niveau middels een opleiding met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of als ecoloog werkzaam voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soorten bescherming.

Tabel 3.1 | Overzicht onderzoeken en omstandigheden roofvogel- en ransuilonderzoek

Nr.	Soort	Datum	Periode	Weersomstandigheden	Bewolking
1	Roofvogels en uilen	7 juni	20:00 – 00:00	16 °C Bft W 1	onbewolkt
2	Roofvogels en uilen	26 juni	21:04 – 23:04	26 °C Bft ONO 2	onbewolkt
3	Roofvogels en uilen	15 juli	20:53 – 22:53	22 °C Bft O 2	bewolkt
4	Roofvogels en ransuil	16 aug.	20:00 – 22:00	18 °C Bft N 2	onbewolkt

3.3 Volledigheid inventarisatie

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het bevoegd gezag. Zo is voldaan aan de onderzoeksinspanning die vereist is om een eventuele ontheffing op de Wet natuurbescherming te kunnen verkrijgen, of is in afdoende mate aangetoond dat de onderzochte soorten en gebiedsfuncties niet binnen het onderzochte gebied aanwezig zijn.

Een inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de wet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs verwacht kan worden. Met de gekozen onderzoeksmethode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan het zorgvuldigheidsbeginsel dat van toepassing vanuit de specifieke zorgplicht bij flora- en fauna-activiteiten (Omgevingswet, art. 11.27 Bal). Met de uitvoering van dit nader onderzoek heeft initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden in voorbereiding op de voorgenomen ontwikkeling.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van waarnemingen en vastgestelde gebiedsfuncties.

4.1 Roofvogels en ransuil

Tijdens het onderzoek naar buizerd, sperwer, boomvalk, torenvalk en ransuil zijn waarnemingen van torenvalk en ransuil gedaan. In het plangebied zijn geen nesten, rustplaatsen of sporen van genoemde soorten aangetroffen. Met uitzondering van uitwerpselen en veren van de torenvalk. Onderstaand worden de bijzonderheden per veldbezoek samengevat.

Veldbezoek 7 juni

Geen roofvogels of uilen aangetroffen in het plangebied. Wel werd een rustende torenvalk gezien bij een torenvalken nestkast aan het gemaalgebouwtje ten zuidwesten van het plangebied. Het lijkt erop dat het dier hier gebroed heeft of voornemens is te gaan broeden. Binnen het plangebied werd een rustende zwarte kraai waargenomen. Verder rusten er houtduiven in de bomen aan de zuidooststrand van het plangebied. In de bomen in en om het plangebied zijn bij inspectie geen nesten (horsten) aangetroffen. Aanwezigheid van vaste nesten van roofvogels of uilen is daarom onwaarschijnlijk. Later op de avond (ca. 23:00) werd een foeragerende ransuil aan de noordwestzijde van de dijk, boven het Reversdiep waargenomen. Het dier kwam vanuit het noordoosten aanvliegen en volgde de oever, verdwijnend richting het zuidwesten. Om 23:15 werd een overvliegende kwak waargenomen.

Rondom het plangebied werden diverse foeragerende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis) waargenomen. Dit betrof in de omgeving foeragerende dieren zonder specifieke binding met het plangebied. Incidenteel werd het plangebied bezocht door foeragerende gewone dwergvleermuizen.

De te rooien bomen zijn gecontroleerd op potentiële verblijfplaatsen. Het betreffen reeds dode of door ziekte sterk verzwakte essen (essentaksterfte) en iepen (iepenziekte). In de bomen zijn geen holten of scheuren aanwezig die aantrekkelijk zijn voor vleermuizen.

Veldbezoek 26 juni

In het begin van het onderzoek werd een rustende buizerd waargenomen in één van de essen ten zuiden van het onderzoeksgebied. Tijdens dit onderzoek werd ook de eerder aangetroffen torenvalk weer waargenomen. De vogel verbleef met name rondom het gemaalgebouw maar werd ook gezien in een van de boomtoppen binnen het onderzoeksgebied.

Tijdens het onderzoek werden verder geen uilen of andere roofvogels waargenomen.

Veldbezoek 15 juli

Het heeft gedurende het onderzoek vanaf 21:20 af en toe licht geregend. De te rooien bomen zijn nogmaals geïnspecteerd op holten, deze zijn niet aangetroffen. De eerder waargenomen torenvalk verbleef opnieuw rondom het onderzoeksgebied. Andere roofvogels of uilen werden niet waargenomen.

Na 22:00 uur werden twee foeragerende gewone dwergvleermuizen gehoord bij het water ten zuidoosten van het onderzoeksgebied. Binnen het plangebied werden geen vleermuizen waargenomen.

Veldbezoek 16 augustus

Tijdens dit onderzoek zijn geen nieuwe waarnemingen gedaan die de bevindingen van de voorgaande veldbezoeken in een ander perspectief zetten.

4.2 Overige waarnemingen

Er zijn tijdens de onderzoeken geen andere soorten waargenomen waarmee in het kader van de soortbescherming rekening gehouden behoeft te worden.

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

In dit hoofdstuk wordt een analyse gemaakt van het effect dat de voorgenomen ontwikkeling heeft op de aangetroffen beschermde soorten en/of functies. Tevens worden deze effecten getoetst aan het wettelijk kader.

5.1 Effectanalyse

5.1.1 Roofvogels en uilen

In het plangebied zijn tijdens dit onderzoek geen nesten of andere voor roofvogels en uilen belangrijke gebiedsfuncties aangetroffen. Op roofvogels en uilen die leven in de omgeving van het plangebied zijn de voorgenomen ontwikkelingen niet van invloed.

Effecten van de voorgenomen ontwikkeling op vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen daarom op voorhand uitgesloten worden.

Wel kunnen in en om het plangebied algemene broedvogels zoals de merel, winterkoning en houtduif, tot broeden komen. Voor soorten uit deze groep is het beschermingsregime voor algemene broedvogels van toepassing. Dit houdt in dat tijdens het broedseizoen² (indicatief 15 maart – 15 augustus) geen versturende werkzaamheden verricht mogen worden. Dit betekent dat in principe geen bomen gesnoeid of gerooid mogen worden. Ook dienen, gelet op de aard van de biotoop, tijdens het broedseizoen versturende werkzaamheden rondom nestplaatsen te worden voorkomen. Om de bescherming van broedende vogels te waarborgen dient het plangebied voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog te worden gecontroleerd op broedvogels.

5.1.2 Vleermuizen

De in het plangebied aanwezige te rooien bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen.

De bomen vervullen gelet op hun positie en de kenmerken van het omliggende landschap geen voor vleermuizen essentiële gebiedsfunctie als onderdeel van een vliegroute of foerageergebied.

Gelet op deze bevindingen kunnen effecten van het rooien van de bomen op vleermuizen (of andere beschermde soorten) op voorhand uitgesloten worden.

Om tijdens de bouwwerkzaamheden en in de nieuwe situatie verstoring van in de omgeving aanwezige vleermuizen zo veel als mogelijk te voorkomen worden in het kader van de zorgplicht in het volgende hoofdstuk (6) aanbevelingen gedaan.

5.2 Toetsing

Uit de onderzoeksresultaten en effectanalyse blijkt dat negatieve effecten op roofvogels en uilen, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling redelijkerwijs uitgesloten kunnen worden. Overtreding van het beschermingsregime voor flora en fauna in de Omgevingswet is daarom niet van toepassing. De

² Voor het broedseizoen geldt in Nederland geen vooraf vastgestelde periode. Bovengenoemde periode vormt een indicatie. Er is sprake van 'broedseizoen' zodra vogels bezig zijn met broedactiviteiten, bijvoorbeeld het bouwen van een nest. Een ecooloog stelt vast of sprake is van 'broedseizoen' door te inventariseren of er nestelende vogels aanwezig zijn. Wanneer bijvoorbeeld in de periode 15 maart – 15 augustus geen activiteit van broedende vogels (meer) wordt vastgesteld kunnen werkzaamheden voorgang vinden omdat ter plaatse van de werkzaamheden geen broedvogels beïnvloed worden. Over het algemeen broeden de meeste vogels echter in de periode tussen half maart en half augustus en dienen versturende werkzaamheden in deze periode veiligheidshalve achterwege te blijven.

voorgenomen ontwikkeling kan voortgang vinden zonder verdere vergunningprocedure in het kader van de Omgevingswet.

Om verstoring of schade aan broedvogels te voorkomen zijn voorzorgsmaatregelen van toepassing. Deze maatregelen zijn bindend van toepassing.

Om verstoring van de in en om het plangebied foeragerende en/of passerende vleermuizen te voorkomen, worden op grond van de specifieke zorgplicht (Omgevingswet, art. 11.27 Bal) in het volgende hoofdstuk (§ 6.5) voorzorgsmaatregel beschreven. Voor het toepassen van deze maatregelen is geen vergunning nodig.

Om de verder functionaliteit (omvang, robuustheid en kwaliteit) van het leefgebied van de in het plangebied voorkomende soorten te waarborgen zijn op grond van de specifieke zorgplicht (Omgevingswet, art. 11.27 Bal) in het volgende hoofdstuk enkele voorzorgsmaatregelen uitgewerkt. Dit betreft een aanbeveling en vrijblijvend advies waarvoor geen vergunning noodzakelijk is.

6 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemeen

Dit soortgericht onderzoek heeft plaatsgevonden conform de wettelijke goedgekeurde protocollen en richtlijnen voor het onderzoek naar de onderzochte soort(en)groepen. Het plangebied is daarom afdoende onderzocht.

6.2 Resultaten

Bij het onderzoek zijn de in onderstaande tabel (6.1) weergegeven beschermde functies aangetroffen.

Tabel 6.1 | Overzicht beschermde soorten en functies binnen het plangebied

Soort	Functie	Aantal
Gewone dwergvleermuis	Onderdeel foerageergebied (niet essentieel)	n.v.t.
Algemene broedvogels	Potentiële nestplaats o.a. merel, winterkoning en houtduif	divers.

6.3 Effecten en toetsing

Bij uitvoering van de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen of essentiële onderdelen van het leefgebied van beschermde soorten verloren.

6.4 Vervolg stappen

Om de voorgenomen ontwikkeling te kunnen realiseren zijn in het kader van de soortbescherming geen procedurele vervolgstappen noodzakelijk.

6.5 Voorzorgsmaatregelen

Onderstaande voorzorgsmaatregelen worden voorgeschreven ter voorkoming van schade aan soorten. De maatregelen zijn bindend van toepassing bij uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling. Het niet toepassen van deze maatregelen leidt mogelijk tot overtreding van de Omgevingswet. Afwijken van onderstaande maatregelen kan alleen plaatsvinden na afstemming met een deskundig ecooloog.

1. Algemene broedvogels

Werk buiten het broedseizoen: om de vestiging van algemene broedvogels te voorkomen kunnen werkzaamheden aan bomen en struiken (rooien of snoeien) het beste worden uitgevoerd in de periode tussen half augustus en half maart. Op deze wijze wordt gewerkt buiten het seizoen waarin de meeste vogels broeden. Wanneer wel rooi- of sloopwerkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen (tussen half maart en half augustus) dient het plangebied vooraf door een ecooloog te worden gecontroleerd op de aanwezigheid van algemene broedvogels.

2. Maatregelen vleermuizen

Beperk verlichting: vleermuizen zijn gevoelig voor verlichting en vermijden locaties met kunstlicht. Bij toepassing van tijdelijke bouwplaats verlichting en permanent verlichting in de nieuwe situatie is het daarom noodzakelijk terughoudend te zijn in het toepassen van verlichting en gebruik te maken van objectgerichte armatuur. Op deze wijze wordt uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen en blijft het maximaal donker in en om het plangebied; met name in de zone waar vleermuizen foerageren.

3. Algemene zorgplicht

Pas de algemene zorgplicht toe: Bij uitvoering van werkzaamheden is te allen tijde en voor alle soortgroepen de zorgplicht van toepassing. Deze schrijft voor dat nadelige gevolgen van ruimtelijk inrichting en ontwikkeling (en bestendig beheer en onderhoud) voor flora en fauna zoveel als mogelijk voorkomen moeten worden. Dit betekent dat wanneer tijdens uitvoering van de werkzaamheden algemeen beschermde soorten als haas, veldmuis of bruine kikker worden aangetroffen, zij de ruimte en tijd moeten krijgen om een veilig heenkomen te zoeken. Indien nodig kunnen aangetroffen exemplaren voorzichtig verplaatst worden naar een naastgelegen locatie waar geen werkzaamheden uitgevoerd worden.

6.6 Aanbevelingen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden en de toekomstige inrichting van het plangebied wordt aanbevolen zo veel als mogelijk rekening te houden met flora en fauna. Specifiek gelet op de huidige functie van het plangebied voor vleermuizen en broedvogels. Toepassing van onderstaande aanbevelingen vindt plaats op vrijwillige basis en draagt bij aan de algemene bescherming en ontwikkeling van biodiversiteit in ons land (er geldt geen wettelijke plicht voor het toepassen van deze aanbevelingen). Wij adviseren voor dit project de volgende maatregelen:

- Waar mogelijk behouden of ontwikkelen van bomen en groenstructuren in het plangebied. Hierdoor blijft de kwaliteit van leefgebied van soorten behouden of wordt het verder versterkt.
- Bij het uitwerken van een inrichtingsplan voor de buitenruimte verdient het aanbeveling zo veel als mogelijk te kiezen voor inheemse bloem en/of bes dragende soorten. Hiermee ontstaan voedselbronnen voor zoogdieren, vogels en insecten. Tevens is het voor veel fauna de aanwezigheid van ongestoorde (natuurlijke) begroeiing belangrijk. Deze kan worden gerealiseerd door bijvoorbeeld de randen van het terrein niet of alleen extensief te beheren. Op deze manier ontstaan spontane groeiplaatsen van inheemse soorten en kan zich een vegetatie structuur ontwikkelen waarin fauna kan schuilen of foerageren.
- Realiseer in de nieuwbouw geïntegreerde broed- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten zoals huismus, grauwe vliegenvanger, witte kwikstaart en vleermuizen. De locatie van het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling lenen zich uitstekend voor het aanbrengen van dergelijke verblijfplaatsen voor bovengenoemde soorten die als gevolg van de hedendaagse efficiënte woningbouw moeilijk een broed- of verblijfplaats kunnen vinden. Op deze manier kan de lokale populatie op een duurzame manier worden ondersteund.
- Plaats één of meerdere nestkasten voor de steenuil en/of kerkuil in het plangebied. Hiermee worden deze soorten gefaciliteerd in hun dringende behoefte aan geschikte broedplaatsen. Bijkomend voordeel is dat de uilen bijdragen aan het onder controle houden van de muizen populatie in en om het plangebied.

Meer informatie en voorbeelden zijn te vinden op de website: '*checklist groen bouwen*'³).

³ <https://www.checklistgroenbouwen.nl>

7 GERAADPLEEGDE BRONNEN

7.1 Literatuur

- Brink T. van den, (2023), Rapportage quickscan Wet natuurbescherming, Noordwendigedijk 12, Kamperveen. T. van den Brink, 12 december 2023, Econsultancy
- Diepenbeek A. van (1999). Veldgids diersporen, vogels, zoogdieren en reptielen herkenning en determinatie voor West-Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist 5e druk 2015.
- Dietz C., Helversen von, O., Nill, D. (2011), Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Utrecht 2011.
- Limpens, H., Mosterd, K., & Bongers, B. (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Brochure: Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen.
- Netwerk Groene Bureaus. (2017). Soorteninventarisatieprotocol in het kader van de Wet natuurbescherming. Odijk: Netwerk Groene Bureaus.

7.2 Online bronnen

- Kennisdocumenten: www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- Natuurinclusief bouwen: (<https://bouwnatuurinclusief.nl>)
- NDFF: NDFF-uitvoerportaal (Nationale Databank Flora en Fauna) – ndff.ecogrid.nl
- Overheid.nl: Wet natuurbescherming (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: (www.rvo.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ingrepen/ontheffing-of-vrijstelling/ecologisch-deskundige#deskundigheidseisen)
- Verspreidingsatlas: (www.verspreidingsatlas.nl)
- Vogelbescherming en Zoogdier Vereniging: (www.checklistgroenbouwen.nl)
- Waarneming.nl: (www.waarneming.nl)
- Zoogdiervereniging.nl: soortinformatie (<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>)